

โครงสร้างของคำกริยา

ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์

ปรับปรุง 6 เมษายน 2560

เราคุ้นเคยกับ “คำกริยา” ในภาษาต่าง ๆ เป็นอย่างดี. คำกริยาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับตัวเรา หรือ ที่ตัวเราเป็นผู้ทำกริยานั้นเป็นประจำ มีอยู่มากมาย เช่น คลาน ยืน เดิน นั่ง นอน วิ่ง กระโดด กิน ดื่ม ฯลฯ. เวลาเรานึกถึงคำเหล่านี้ เราเข้าใจดีว่าเป็นคำที่แสดงอาการอะไร และ มีความหมายอย่างไร. ยกตัวอย่างเช่น เวลาเรานึกถึง คำว่า “คลาน” เรามองเห็นภาพผู้ที่ทำอาการใช้มือเท้าและเข้าผลัดให้ตนเองเคลื่อนที่ไปบนพื้น. นอกจากนั้นเรายังเห็นภาพต่อไปว่ามีผู้คลานสองกลุ่มใหญ่ คือการคลานไปมาของเด็กเล็ก หรือ ของผู้น้อยเวลาเข้าไปหาผู้ใหญ่ หรือ พระสงฆ์ ซึ่งกำลังนั่งอยู่บนพื้น.

ยังมีคำกริยาอีกจำนวนมากที่เราพบเห็นในชีวิตประจำวัน แต่คำเหล่านี้มีความหมายที่ซับซ้อนมาก. คำเหล่านี้เรามักจะเข้าใจแต่เพียงความหมายขั้นต้นเท่านั้น. นอกจากนั้นบางครั้งพจนานุกรมซึ่งเป็นที่รวมความหมายของคำ ก็ยังให้ความหมายแต่เพียงขั้นต้นเท่านั้น. ยกตัวอย่างเช่น คำ “จัดการ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานเองก็ยังให้ความหมายสั้น ๆ แต่เพียงว่า “ก. สั่งงาน, ควบคุมงาน, ดำเนินงาน”. พจนานุกรมเคมบริดจ์ ให้ความหมายของคำว่า “management” ว่า “the control and organization of something”. พจนานุกรมออกซฟอร์ด ให้ความหมายของคำเดียวกันนี้ว่า “the process of dealing with or controlling things or people”. ส่วนพจนานุกรมเมอริยม เว็บสเตอร์ ให้ความหมายว่า “the conducting or supervising of something (as a business)”.

คราวนี้สมมติว่าเราได้รับมอบหมายให้ “จัดการ” งาน, กระบวนการ, คน, หรือ หน่วยงาน เราจะต้องทำอะไรบ้าง? พจนานุกรมที่กล่าวมาถึงแล้ว ไม่สามารถที่จะแนะนำให้เราทราบได้ว่า “จัดการ” นั้นหมายถึงกิจกรรมอะไรบ้าง และ เราต้องทำอะไรบ้างจึงจะเป็นการ “จัดการ” ที่ดี.

ชาวไทยพุทธยอมรับจักข้อปฏิบัติพื้นฐานคือศีล ๕ อยู่แล้ว. แต่มีน้อยคนที่จะรู้สึกลงไปว่าคำกริยาที่เป็นเนื้อหาศีลแต่ละข้อนั้นหมายความว่าอย่างไร. เช่น ศีลข้อที่ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ มีคำกริยาสำคัญคือ “ฆ่า”. คำนี้พระอภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี เล่ม ๑ ภาค ๑ ได้กล่าวถึงองค์ ๕ ที่เป็นการละเมิดศีลข้อนี้ หรือ อีกนัยหนึ่งก็คือ อธิบายคำว่า “ฆ่า” เอาไว้ดังนี้.

๑. สัตว์มีชีวิต

๒. รู้ว่าสัตว์มีชีวิต
๓. จิตคิดจะฆ่า
๔. พยายามฆ่า
๕. สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น.

เมื่อเราเข้าใจองค์ ๕ เช่นนี้ เราก็สามารถตรวจสอบตนเองได้ว่า การที่เราเดินไปทำงานแล้วบังเอิญเหยียบมดเหยียบแมลงตายไปนั้นเป็นการผิดศีลข้อนี้หรือไม่. ถ้าผิดครบทั้ง ๕ ข้อ ก็ถือว่าศีลขาด ถ้าไม่ครบ ศีลก็เพียงแต่เศร้าหมองหรือ ต่างพร้อยเท่านั้น. ด้วยเหตุนี้เอง การรู้รายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยหรือองค์ของศีลแบบนี้ยังช่วยให้เราสามารถพิจารณาวิชาศีลข้ออื่น ๆ ได้อย่างสะดวกมากขึ้น. ศีลข้ออื่น ๆ ก็มีองค์แตกต่างกันไป. ผู้สนใจอาจจะศึกษารายละเอียดเหล่านี้ได้จากเว็บในอินเทอร์เน็ต.

ถ้าเราลองศึกษาความหมายของคำกริยาที่ซับซ้อนต่าง ๆ แล้ว เราจะสามารถสรุปประเด็นที่เราจะต้องสนใจเกี่ยวกับคำนั้นได้ดังนี้...

- วัตถุประสงค์ของกริยานั้น
- ผู้ใดเป็นประธานของ (หรือผู้ทำ) กริยานั้น
- ผู้ใดเป็นกรรมของกริยานั้น (ถ้ามี)
- ผู้ได้ประโยชน์จากกริยานั้น
- ทรพยากรและเครื่องมือที่ต้องใช้ในการทำกริยานั้น
- กิจกรรมย่อยที่เป็นส่วนประกอบของกริยานั้น
- ผลของการทำกริยานั้น
- ตัววัดความสำเร็จของกริยานั้น

เมื่อเราทราบประเด็นที่ควรสนใจเกี่ยวกับคำกริยาเหล่านี้แล้ว เราก็สามารถที่จะศึกษาคำกริยาต่าง ๆ เพื่อเติมรายละเอียดเหล่านี้ให้ครบ. ถ้าเราหมั่นพิจารณาศึกษาในทำนองนี้เสมอ ก็จะทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งมากขึ้น.

คำกริยาที่ซับซ้อนและขอยกมาให้ทดลองศึกษาพิจารณาเขียนรายละเอียดเหล่านี้เอง มีดังนี้ คือ เรียน, สอน, จัดการ, วางแผน, ปรับปรุง, เปลี่ยนแปลง, ประชุม, สัมมนา, ให้คำปรึกษา, ประเมินการ, ออกแบบ.

เมื่อเขียนได้แล้ว ก็ลองศึกษาคำกริยาอื่นๆ ที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับงานที่พวกคุณเกี่ยวข้องดู. เมื่อเราเขียนรายละเอียดได้ครบถ้วนตามหลักการที่ให้ไว้แล้ว จะพบว่าเรามีความรู้ที่ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นจริงๆ.

